

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus: riik võib tulumaksu väiksemate tuludega omavalitsuste kasuks ümber jagada

Riigikohus: riik võib tulumaksu väiksemate tuludega omavalitsuste kasuks ümber jagada

30. juuni 2025

Riigikohtu hinnangul pole põhiseadusega vastuolus Robin Hoodi seadusena tuntuks saanud muudatused, millega suunatakse osa tulumaksu laekumistest jõukamatelt kohalike omavalitsustelt väiksemate tuludega valdadele ja linnadele.

Riigikogus mullu 29. juulil heaks kiidetud tulumaksuseaduse muudatused vaidlustas kohtus Saue vallavolikogu, kelle arvates need olid põhiseadusevastased. Prognooside järgi on Saue üks neljateistkümnest omavalitsusest, mille tulude kasv muudatuste tõttu veidi aeglustub.

Saue valla hinnangul ei ole põhjendatud vähem tulukate omavalitsuste probleemide lahendamine kiiresti kasvavate omavalitsuste arvelt. Muu hulgas peaks arvestama ka elanike arvu suurenemisega kaasneva lisakulusid, nagu uute koolide ja lasteaedade rajamine.

Riigikohus leidis täna avaldatud otsuses, et muudatus aitab riigil täita põhiseaduslikku kohustust tagada linnade ja valdade ühtlasem rahaline toimetulek ning avalike teenuste pakkumine üle Eesti. Kui mõni omavalitsus ei suuda pakkuda teenuseid isegi minimaalsel tasemel, võib see tuua kaasa elanike põhiõiguste rikkumise.

20 aastaga on väljaspool Harju- ja Tartumaad vähenenud elanike arv ligi viiendiku võrra. Noored inimesed ja kõrgemapalgalisel töökohal on kogunenud eelkõige Tallinna ja selle ümbruse omavalitsustesse. See on põhjustanud suuri erinevusi omavalitsuste tuludes ühe elaniku kohta. Samuti toob vähenev elanikkond kaasa surve omavalitsuste eelarvele teenuste kõrgemate ühikuhindade tõttu.

Riigikohus märkis otsuses, et tööealiste elanike lahkumine äärealadelt ja sellest tingitud maksutulu vähenemine on struktuurne probleem, mida omavalitsused ei saa lahendada ainult oma juhtimisotsuste või suurema efektiivsuse abil. Kuigi inimestel on õigus valida vabalt elu- ja töökohta, ei tulene sellest riigile kohustust soosida töökohtade koondumist tõmbekeskustesse ja valglinnastumist, eriti kui see toimub ülejäänud omavalitsuste arengu ja maksutulu arvel.

Samamoodi pole omavalitsusel kohustust elanikkonna kasvu piiramatult soosida, kui sellega kaasnevad ülejõukäivad kulud. Vallad ja linnad saavad kasvutempot mõjutada näiteks planeeringute kaudu. Samas on Saue valla enda hinnangul elanike arvu kiire kasv valla rahalise võimekuse seisukohast pikemas vaates hoopis soodne.

Kohus nentis, et ka riigi kuluvajadused on julgeoleku- ja majandusolukorrast tingituna oluliselt kasvanud ning põhiseadusest ei tulene nõuet eelistada omavalitsuste vajadusi. Omavalitsusel pole õigust eeldada, et

kord juba saavutatud rahastamise taset kunagi ei vähendata.

Vallale jääb endiselt piisavalt raha

Riigikohus hindas otsuses põhjalikult Saue valla tulude piisavust. 2024. aastal oli Saue valdava osa teenuste tase selgelt üle Eesti keskmise ja valla rahaline seis oli märksa parem, kui enamikul teistel omavalitsustel.

Prognooside järgi saab vald kokku kuni 3% vähem tulumaksu võrreldes olukorraga, kus seadus ei muutuks. Riigikohus leidis, et suure tõenäosusega ei jääks vallal seetõttu täitmata kohustuslikud ülesanded ja vähemalt minimaalses mahus ka vabatahtlikud ülesanded. Samuti ei langeks ülesannete täitmise tase alla Eesti keskmise. Muu hulgas tuleb arvesse võtta seda, et sündimuse kahanemise tõttu uute lasteaia- ja koolikohtade vajadus lähiajal ilmselt väheneb.

Kokkuvõttes järeldas Riigikohus, et seadusemuudatus tõepoolest riivab Saue valla enesekorraldusõigust ja finantsstabiilsust, sest vajalikuks võib osutuda eelarve, arengukava ja investeerimisplaanide ülevaatamine või lississetulekute otsimine. Samas pole see riive ülemäärane, arvestades muudatuste eesmärki ja mõju ulatust.

Riigikohtu otsusega saab täismahus tutvuda siin [1].

Teate sisestas:

Arno Pöder
pressiesindaja
5333 9846, 730 9042
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-riik-voib-tulumaksu-vaiksemate-tuludega-omavalitsuste-kasuks-umber-jagada>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=5-24-33/25>